

Vi tror på

Arendal

fordi vi tror på deg

FOTO: EHUD NEU HAUS, UNSPLASH

PROGRAM FOR 2019 - 2023

Våre viktigste saker

Vi vil styrke kvaliteten i barnehager og skoler

Vi vil ha en skole med høy kvalitet, en nullvisjon for mobbing, et godt arbeidsmiljø og gode økonomiske rammer for skolene, samt økt vedlikehold av en rekke skoler. Vi har mål om en skole der elevene får et veldig godt grunnlag for videre studier og arbeid. Svært viktige grep her er tidlig innsats, et trygt og godt læringsmiljø, lærere som følger opp alle elever og robuste skoler som har oppdatert materiell og utstyr.

Dagens skoler i Arendal er underfinansiert. Skolene skal få økt de årlige driftsrammene med minimum 10 millioner og minimum 3 millioner til utstyr og PC-er hvert år. Alle elever skal ha hver sin PC eller nettbrett. Vedlikeholdet på skolene skal dobles fra snaue 20 til 40 millioner i perioden. Ny sentrumsbarnehage skal planlegges med bygging i 2024.

Hvis vi ikke umiddelbart setter i gang gode tiltak, vil vi ha opp mot 20 % færre barn i Arendalskolen i 2030. Vi må derfor legge forholdene til rette for at flere unge og barnefamilier blir boende i Arendal eller vender tilbake etter studier.

Økt kvalitet innen helse og omsorg, en helsereform

Vi skal bygge et nytt helsehus i perioden. Det er helt nødvendig fordi vi blir langt flere eldre over 80 år. Brukermedvirkning og pasienten i fokus er viktige områder for reformen leve hele livet. Dagene skal fylles med aktiviteter og smaksrike måltider, tilpasset middag i tid og tilbud tilpasses individuelle behov og bakgrunn.

De pårørendes rolle og medvirkning skal styrkes.

Gode arbeidsforhold og medvirkning for de ansatte vil også øke den opplevde kvaliteten i tjenestene for pasienter og pårørende. For å styrke rekrutteringen til helse- og omsorgsyrkene, vil vi legge til rette for at flere kan jobbe i 100% stillinger og at ingen ufrivillig jobber mer enn 17 helger i året. Vi vil ha videre utprøving av turnusplaner, og at det tilrettelegges for lokale tilpasninger på den enkelte avdeling. Vi vil øke grunnbemanningen og vil se på mulighetene for økte økonomiske belønninger knyttet til summen av helgearbeid. Vi vil ha gode kvalitetssystemer som bidrar til økt trygghet for pasientene og mer forutsigbarhet for de ansatte. De ansatte skal føle seg trygge i forhold til avviksrapportering og varsler som grunnlag for forbedringsarbeid.

Dette vil vi gjøre i tett samarbeid med de ansatte og tillitsvalgte, slik at vi kan gi trygge og verdige omsorgstjenester.

Vi vil legge forholdene til rette for at det skapes flere arbeidsplasser i kommunen

Vi vil møte næringslivet på en positiv måte. Vi vil samarbeide på en slik måte at næringslivet kan få forutsigbare og konkurransedyktige rammer. Dette gjelder både eksisterende arbeidsplasser og gründere. Vi vil blant annet satse på flere lokale offentlige innkjøp, ha nok næringsarealer, konkurransedyktige reguleringsplaner og redusert eiendomsskatt.

Vi vil gjennomføre en reduksjon av den usosiale eiendoms-skatten for innbyggere og for næringslivet

Vi vil som minimum redusere fra 7 til 5 promille og på sikt fjerne eiendomsskatten.

Arendal skal videreutvikles som sommerby, og butikkene i sentrum skal få holde sommeråpent i juli.

Vi vil si JA til Arendal by som flere år på rad har søkt om å få holde sommeråpne butikker i sentrum i juli basert på frivillighet. Vi må støtte næringslivets behov, og dette vil støtte opp Arendal som en viktig turistdestinasjon for tilreisende i båt, bil og cruise.

Dette vil også bidra til et økt tilbud for innbyggerne og økt aktivitet i sentrum i juli hvert år, samt muligheter for flere sommerjobber for unge.

Arendal kommune skal bistå sårbare mennesker, som faller utenfor systemene, vi skal sette menneskene foran systemene

Dette er en svært viktig og flerfoldig gruppe; funksjonshemmede, psykisk utviklingshemmede, mennesker med rusproblemer, mennesker med psykiske lidelser, ensomme og mennesker som av ulike årsaker står utenfor det sosiale i samfunnet.

Vi blir som samfunn målt på vår evne til å hjelpe og tilrettelegge for sårbare mennesker.

Her vil vi øke vår innsats med tiltak for psykisk helse unge, oppfølging av personer i aktiv rus, tilrettelagte boliger, oppfølging av boligmeldingen, ny

rusplan, aktivt ettervern, samt gode lavterskeltilbud for rusmisbrukere.

Alle skal få tilgang til gode fritidsopplevelser gjennom innføring av Frivillighetsmillionen og et fritidskort for ungdom

Vi kan være stolte av den meget betydningsfulle innsatsen som skjer gjennom alle de frivillige lag og organisasjoner i Arendal.

Vi vil derfor innføre en frivillighetsmillion som fordeles årlig etter søknad.

Vi vil lage et kommunalt tilbud gjennom fritidskortet for barn og unge. Dette vil bidra til at ALLE unge vil kunne få et tilbud om meningsfylte og gode fritidsaktiviteter.

Vi vil realisere Arendal som et lavutslippssamfunn og forbli en av Norges ledende miljøkommuner

Vi må etterlate kloden vi overtok fra våre forfedre, i minst like god stand til våre etterkommere.

Klimautfordringen er en av vår tids største utfordringer. Høyre mener Norge skal realisere lavutslippssamfunnet og Arendal må bidra til at Parisavtalen oppfylles. Klimagassutslippene skal reduseres med minst 40 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivået.

Derfor må vi tilrettelegge for at langt flere kan ta ferge og buss og at disse korresponderer. Vi vil jobbe for at flere vil gå og sykle til jobb, skole og aktiviteter. Da må det lages flere trygge gang- og sykkelstier.

Integreringen skal styrkes gjennom de frivillige organisasjonene og det kommunale tilbudet, slik at flere kommer raskt ut i arbeid og alle lærer språket raskt

Det gjøres i dag mye godt arbeid på integreringsfeltet, blant annet av NAV, Arendal kommune, voksenopplæringen og frivillige lag og organisasjoner, men vi kan bli enda bedre. Vårt mål er å være blant de beste kommunene i Norge. Det er viktig at første generasjons nordmenn blir godt tatt imot av oss som naboer, på skolene og i arbeidslivet. Vi vil følge opp Regjeringens arbeid med å få flyktninger og innvandrere raskt ut i skole og arbeid. Sammen skal vi skape et inkluderende felleskap.

Den viktigste ressursen i samfunnet er oss mennesker, innbyggerne i vår flotte kommune.

Vi i Høyre er opptatt av at det enkelte menneske skal bli sett, lyttet til, få si sin mening, bli respektert, tatt med på råd og få sine behov dekket fra fødsel og til livets slutt på en best mulig måte. Høyre vil prioritere særlig utsatte og sårbare mennesker.

DETTE VIL HØYRE PRIORITERE OG JOBBE FOR I HELE KOMMUNEN

- ▶ Vi vil styrke kvaliteten i barnehager og skoler.
- ▶ De økonomiske ressursene til skolene vil vi styrke med minimum 10 millioner fra dagens nivå.
- ▶ Vårt mål er tryggere og god skoledag uten mobbing for alle elevene. Vi ønsker en pilot med fokus på psykisk helse i skolen.
- ▶ Vi vil bygge nytt svømmeanlegg på 50x25 meter i Arendal idrettspark på Myra, rehabilitere terapibadet på Bjorbekk og videreføre bassenget på Flosta. Bassenget i Gjestehavna skal få utvidet sesong/helårstilbud.
- ▶ En verdig og god eldreomsorg må ta høyde for at vi blir flere eldre over 80 år. Vi trenger en kvalitetsreform innen helse og omsorg: Leve hele livet.
- ▶ Vi vil bygge nye sykehjem (helsehus) og øke antall institusjonsplasser.
- ▶ Vi vil øke bemanningen i omsorgssektoren.
- ▶ Systematiske og målrettede tiltak over tid skal løse levekårsutfordringene.
- ▶ Arbeidet mot ensomhet skal løftes frem.
- ▶ De som trenger hjelp fra kommunale tjenester skal selv få medvirke til løsninger som ivaretar deres behov.
- ▶ Vi vil at ingen ufrivillig skal måtte jobbe oftere enn hver tredje helg i helse og omsorg.
- ▶ Vi vil snu den negative trenden og styrke Arendal som næringskommune. Vi skal bidra til å få skapt nye og flere arbeidsplasser for å bidra til økt vekst og utvikling.
- ▶ Vi vil videreutvikle Arendal som idretts- og kulturkommune (bredde og topp).

- ▶ Gode løsninger for kollektivtrafikk, flere gående og syklende skal sikres uten bruk av bompenger. Vi ser på rimeligere og smarte løsninger og finansiering gjennom fellesskapet.
- ▶ Vi vil tilrettelegge for bygging av eneboliger til barnefamilier.
- ▶ Nye boliger skal ta hensyn til nabolaget med skånsom og tilpasset fortetting.
- ▶ Vi vil redusere eiendoms-skatten med mål om å kutte den helt.
- ▶ Vi skal styrke klima- og miljø-satsingen med blå politikk for en grønnere fremtid og en bærekraftig utvikling.
- ▶ Vi vil jobbe aktivt for å hindre all form for diskriminering, forskjellsbehandling, negativ sosial kontroll og religiøs eller politisk ekstremisme

- ▶ Antall flyktninger som bosettes i Arendal hvert år skal til enhver tid vurderes i forhold til vår evne til integrering.
- ▶ Vi skal jobbe målrettet for en best mulig integrering i Arendal. Vi må skape «innenforskap», her må alle bidra, både næringslivet og det offentlige, sammen med frivilligheten.
- ▶ Vi vil stimulere til bruk av digitale løsninger og øke den digitale kompetansen på flere områder, bl.a. i skolen, innen helse og omsorg, samt legge til rette for å utvikle digitale næringer, f.eks. e-sport.
- ▶ Vi vil føre en ansvarlig økonomisk politikk.

VÅRE VIKTIGSTE SAKER

- ▶ Økt kvalitet i skole og barnehage. Vi vil bygge en skole med muligheter for alle.
- ▶ Økt kvalitet innen helse og omsorg.
- ▶ Gjøre Arendal til et lavutslippssamfunn.
- ▶ Legge forholdene tilrette for at det skapes flere arbeidsplasser.
- ▶ Arendal skal være en by som unge ønsker å flytte tilbake til, med attraktive arbeidsplasser og trygge oppvekstmiljøer.

UTVIKLE HELE ARENDALE

Alle områdene i Arendal er like viktige og må sees og utvikles. Derfor vil Høyre prioritere dette i de ulike nærområdet de neste fire årene.

SENTRUM

Flere grønne plasser, kanal (under visse forutsetninger) og utvikling av Fløybyen. Etablere isbane foran Kulturhuset vinterstid. Utvide lekeplassen på Torvet. Ny barnehage i sentrum i 2024, samt vurdere ny ungdomsskole i sentrum. Oppgradering av Moltemyr skole.

FLOSTA/KILSUND

Prøveprosjekt minibuss Eydehavn-Kilsund morgen/kveld

og helg. Bestillingsbussprosjekt i samarbeid med fylkeskommunen. Oppgradere bassenget på Flosta.

RISE- LØDDESØL

Vi vil tilby grendehuset til innbyggerne, og se på mulighetene for økonomisk støtte til oppgradering/investering. Vi vil jobbe for at «indre» trase for ny E-18 ikke blir realisert.

EYDEHAVN

En god veitrase skal bygges fra Arendal havn Eydehavn til Nord Neskilen bru ved fylkesvei 410. Ny vei fra Nord Neskilen bru til E18 skal reguleres og bygging igangsettes så snart det finansielle er på plass.

SALTRØD

Vi vil bidra til utvikling av handelssenteret med leiligheter, eneboliger og grøntområde. Vi vil

gjøre noe med det trafikkfarlige krysset ved Stokken kirke. Vi vil utvikle hele Saltrød terrasse til boligformål og bygge flere boliger i Arendal øst.

HISØY

Vi vil utbedre Vikaveien og deler av Kirkeveien med fortau og bedre fremkommelighet. Kloakken på Sandvika må ordnes. Vi vil legge til rette for et hyggelig aktivitetssted på Krana, og korrespondanse mellom buss og ferge med felles billettsystem, samt buss på søndag.

TROMØY

Vi vil sikre turstiene på Øyna, Kjenna og bidra til utvikling av Raet nasjonalpark. Korrespondanse mellom buss og ferge med felles billettsystem, samt buss på søndag. Sikre gang-/sykkelsti fra Revesand til skolen.

AUSTRE MOLAND

Vi vil øke vedlikeholdet på Nesheim skole. Prøveprosjekt minibuss Tvedestrand-Arendal indre vei (gamle E18) morgen/kveld og helg. Bestillingsbussprosjekt i samarbeid med fylkeskommunen/AKT. På nytt undersøke mulighetene for et nytt skytebaneanlegg.

MYRA

Vi vil ha bedre busstilbud til Sør Amfi/Myra kveld og helg. Nytt svømmeanlegg skal bygges.

NEDENES

Vi vil sikre ungdomsklubben ved Nedeneshallen og sikre gode turområder og jordbruksområder. Oppgradering av Nedenes skole. Støtte de nye anleggene knyttet til kunstgressbanen.

ASDAL

Ny idrettshall ved skolen. Uteområdet ved Asdal ungdomsskole må rustes opp. Oppgradering av Asdal ungdomsskole.

RYKENE

Jobbe for at «indre» trase for ny E-18 ikke blir realisert og tilrettelegge for flere boligfelt med eneboliger.

VÅRE VIKTIGSTE SAKER

- › Videreutvikle Arendal som sommerby gjennom å la butikkene i sentrum holde søndagsåpent i juli.
- › Sette mennesker foran systemer. Bistå sårbare mennesker, og tilrettelegge for enkeltmennesket.
- › Redusere den usosiale eiendomsskatten.
- › La alle kunne få tilgang til gode kulturopplevelser.
- › Styrke integreringen, slik at flere kommer raskt ut i arbeid og lærer språket. Sammen skaper vi et inkluderende fellesskap.

Muligheter og trivsel for innbyggerne

– vekst gir muligheter for utvikling

De siste 3 årene har vi dessverre hatt redusert vekst i innbyggertallet, og veksten er nå langt lavere enn ønsket. Dermed får vi problemer med å finansiere den utviklingen vi ønsker oss.

FLERE I ARBEID GIR BEDRE LEVEKÅR FOR FLERE, OG SAMTIDIG STØRRE SKATTEINNGANG OG LAVERE UTGIFTER FOR KOMMUNEN

Vi har for mange i alderen 15-74 år som er arbeidsledige, uføre eller på ulike tiltak. Vi må bli flinkere til å hjelpe flere inn i arbeidslivet. Her må tenkes nytt og det klarer vi ikke uten et tett samarbeid mellom NAV, kommunen, private bedrifter og frivillige lag og organisasjoner. Nye samarbeidsformer må videreutvikles, og flere må bidra for at alle de som både kan og ønsker det, skal få muligheten til å bli verdifulle bidragsyttere i samfunnet. Personer med «hull i CV-en», funksjonshemninger, ulike sykdommer osv. er blant de som bør få mulighet til å bli inkludert i et arbeidsfellesskap og motta lønn, enten de kan jobbe heltid, deltid eller fleksibelt.

Får vi til dette kan kommunen få økt sin skatteinngang. Den er i dag på ca. 85-86 % av snittet i Norge og vi blir av staten kompensert opp til ca. 94 %. Det betyr at vi må ha et kostnadsforbruk som tilsvarer dette nivået, samtidig som vi jobber målrettet for å få enda flere inkludert i arbeid.

Det er svært viktig at vi støtter opp om næringslivet. Næringslivet står for ca. 2/3 av skatteinngangen i Norge og i Arendal. Gode, attraktive og forutsigbare rammevilkår for næringslivet er således svært viktig for veksten og utviklingen av kommunen.

HØYRE VIL ALLTID HA SOM MÅL Å FØRE EN ANSVARLIG ØKONOMISK POLITIKK

Det innebærer klare prioriteringer, realistiske budsjett og tett økonomioppfølging både på drifts- og investeringsbudsjettet. Vi må også ha økonomiske reserver i forhold til uforutsette og endrede forutsetninger (fond) og vil ha dette på minimum 100 millioner.

Høyre vil gjøre flere grep for å sikre god økonomi, samt mulighet for bærekraftig vekst og utvikling i kommunen:

NÆRINGS LIV, GRÜNDERSKAP OG ARBEIDSPASSER

Vi vil skape gode og forutsigbare rammer for næringslivet slik at de kan ta vare på sine ansatte og utvikle den enkelte bedrift, og vi vil skape gode arenaer og rammer for gründere. Dette vil vi gjøre gjennom å yte næringslivet god service, god informasjon, lytte til næringslivet og bidra til størst mulig grad av forutsigbarhet. Høyre vil alltid bestrebe seg på å lytte til, forstå og imøtekomme næringslivets behov. Høyre er et

næringsvennlig parti.

Vi har også et stort ansvar knyttet til arealplaner og reguleringsplaner. Høyre vil prioritere å støtte opp om gode areal- og reguleringsplaner som er mer overordnede, forenklede og fleksible.

Vi vil investere i effektiv teknologi, kompetansehevede tiltak og innovasjon i kommunen, samt gjennom ulike kompetansefond og ordninger.

ATTRAKTIVE BOLIGER FOR BARNEFAMILIER

Vi vil legge til rette for at unge familier kan bygge enebolig på attraktive tomter. Vi trenger flere unge voksne som flytter til Arendal etter å ha studert og jobbet i andre byer. Nye boligområder må etableres i kommende periode. Høyre er opptatt av at flere skal bo i tilknytning til viktige ferdselsårer enten langs fylkesvei, nær ferge eller nær skolene. Vi vil i arealdelen være opptatt av å se mulighetene for nye boligfelt også noe utenfor de definerte veiaksene. Vi mener betydningen av flotte boområder kan være viktigere.

FORNYING OG BEVARING AV BOOMRÅDER

Høyre er for fortetting, men vi ønsker å ivareta de gamle boområdenes kvaliteter og bokvalitet. Fortetting må skje på en måte som bidrar positivt til eksisterende boområder, som ivaretar det arkitektoniske

uttrykket, som ikke bidrar til økt fare for trafikkfarlige situasjoner og som løfter og ikke reduserer lokal bokvalitet.

KVALITET I KOMMUNALE TJENESTER

Vi vil effektivisere, styrke og heve kvaliteten på de kommunale tjenestene. Det gjøres svært mye bra av de ansatte i kommunen i dag, samtidig må vi hele tiden videreutvikle oss – vi kan alltid bli bedre. Dette gjør vi blant annet gjennom et eget kvalitetsprogram (LEAN), i tett samarbeid med de ansatte, ledere og tillitsvalgte.

VEKST UTEN EIENDOMSSKATT

Vi vil arbeide for å redusere eiendomsskatten slik at denne usosiale skatten på sikt kan fjernes for privatpersoner. Vi vil også fjerne denne skatten for bedriftene slik at de får beholde muligheter for nye investeringer

og mulighet for å tilsette flere i arbeid.

ATTRAKTIVITET FOR INNBYGGERE OG NÆRINGS LIV

Vi vil jobbe for kvalitativt gode barnehager, skoler, skolefritidsordninger, gode fritidstilbud som innen kultur og idrett, tros- og livssynssamfunn og annen frivillighet, gode kommunale tjenester etc. Dette er viktig for innbyggerne og slike tilbud gjør det mer attraktivt for næringslivet, samt det offentlige å beholde og rekruttere nye medarbeidere.

FLERE GODE PROSJEKTER I HELE KOMMUNEN

Vi må hele tiden finne gode prosjekter både i byen og i lokalsamfunnet. Slike prosjekter skaper arbeidsplasser, stolthet og identitet. Arendalsuka er blitt en suksess alle byer misunner oss.

Fløybyen ved den gamle sjømannsskolen vil kunne bli en ny bydel.

AKTIVITETER I SENTRUM HELE ÅRET

Vi ønsker et spennende bysentrum fylt med aktiviteter hele året. Vi må få flere til å jobbe i byen og flere til å handle i byen. Vi ønsker å se på mulighetene for å realisere kanal i byen. Vi må ha flere grønne områder som på Jaktekaia, ved Rådhuskaia, ved Kittelsbukta og ytterst på Langbryggen. Høyres mål er at byen skal være full av liv, ikke bare om sommeren, men hele året! Derfor må vi sammen løfte byens attraktivitet.

BY- OG NÆRINGSUTVIK

Arendal har lange og stolte tradisjoner som går helt tilbake til 1400-tallet.

Ved siden av skipstrafikk og maritim industri har vi lang erfaring med handel og tjenesteyting. Vi har i hundrevis av år levd av landbruk, fiske, skog og tømmer, gruvedrift og vannkraft. I dag har kommunen mange små, mellomstore og store bedrifter som gir meget viktige bidrag til vårt samfunn. Mange er sysselsatt innenfor offentlig administrasjon og tjenesteyting, privat tjenesteyting og finansvirksomhet.

TILRETTELEGGING FOR NÆRINGSLIVET MED HØYRE

Høyre vil legge til rette for et mest mulig blomstrende næringsliv i Arendal. Det vil skape god vekst i kommunen og

gi arbeid til flere. En undersøkelse viste nylig at næringslivet i Arendal ikke er helt fornøyd hva angår samarbeidet med kommunen. Videre viste NHOs årlige barometer at Arendal sakker akterut i det å være attraktiv for nye bedrifter. Denne utviklingen vil Høyre snu!

Høyre regjeringen har prioritert Sørlandet gjennom ny E18 fra Tvedestrand til Arendal, nytt fengsel i Froland, viktige konsesjoner til Arendal lufthavn Gullknapp og Arendal sykehus har fått ro gjennom ny nasjonal sykehusplan. Det er et utstrakt samarbeid innenfor næringslivet på Sørlandet (Node, Eyde og USUS) og vi har viktige institusjoner som Universitetet i Agder, sykehuset i Arendal og Havforskningsinstituttet på Flødevigen. Dette vil gi store muligheter for kommunen i fremtiden.

Arendal Høyre har i denne perioden gått i bresjen for en

næringspolitisk handlingsplan 2017 – 2023. Vi ønsker å styrke vår posisjon som næringskommune på Agder og samarbeide regionalt for å styrke landsdelen. Høyre satser på en bærekraftig utvikling med fokus på landbruk, maritime næringer, blå næring (Blå vekst på Agder og Blått kompetansesenter Sør) og turistnæringen. Raet nasjonalpark står sentralt.

For Høyre er det viktig at det politisk og administrativt skal være grunnleggende positive holdninger til næringslivet. Både næringsliv og arbeidstakere søker seg til områder og kommuner med positiv utvikling. Vi lever i et samfunn der det er konkurranse om det meste. Arendal må utøve en næringspolitikk som kan møte utfordringene i årene framover. De rammebetingelser som Arendal tilbyr, må minst være like gode som hos våre nabokommuner.

LING.

Arendal trenger tilflytting av mennesker og bedrifter. Høyres program og politikk er et vesentlig bidrag for å øke Arendals attraksjonskraft. Verdiskaping er grunnlaget for vår velferd. Høyre vil arbeide for at Arendal skal oppleves som attraktiv for både etablerte næringer, tilflyttende virksomheter, samt innovatører og gründere. Vi vil støtte opp om felles arenaer for nettverksbygging og vi vil bruke kunnskap om næringsklynger til å styrke vårt framtidige potensial for vekst.

Høyre vil følge opp mål og tiltak knyttet til Electric City Agder og vi har lansert de innovasjonsmulighetene som kan skje gjennom program som Smart Cities.

Høyre vil styrke levekårene i Arendal. Næringsutvikling og nærings sikring gir nye arbeidsplasser. Arbeidsplasser fører til at mennesker i

arbeidsfør alder ønsker å flytte til kommunen. Bokvalitet avgjør at de blir. Arendal Høyre ønsker å videreutvikle gode boområder, idrett og kultur som gjør kommunens bokvaliteter bedre.

Det skal være attraktivt å bo, arbeide, hygge seg og slappe av i byen. Eventuelle kanaler vil kunne bli et trekkplaster i mange år og de vil kunne bidra til at bykjernen blir enda mer attraktiv. Å gjøre

Arendal til en juleby vil kunne gi Norge det mest fantastiske julemarked og bringe folk til Arendal også om vinteren. Et nytt skøyteanlegg foran Kulturhuset kan også bli flott. Godt for næring, innbyggerne og tilreisende. Sentrum må bli «gøy igjen»!

MÅL

- Arendal kommune skal være gode på tilrettelegging, inspirasjon og hjelp, slik at det skal være både lett og attraktivt å etablere en bedrift i Arendal, samt å flytte en eksisterende bedrift til Arendal. Det skal være et topp samarbeidsklima mellom kommunens administrasjon og bedriftene.
- Arendal sentrum skal fremstå som en av Sørlandets mest attraktive byer med et spennende innhold og et pulserende liv. Alle byens lokaler skal fylles med butikker, restauranter og annen aktivitet, og det skal arrangeres spennende arrangementer. Blant annet et nytt skøyteanlegg for barn og ungdom foran kulturhuset vil bli flott!

Tiltak for utvikling

Arendal Høyre vil:

- ▶ at Arendal kommune skal være en aktiv og positiv part i næringsutvikling i samarbeid med regionen.
- ▶ at næringslivet skal bli møtt med positivitet og respekt.
- ▶ at veksten i næringslivet skal ligge over det nasjonale gjennomsnittet.
- ▶ tilby rask og prioritert saksbehandling til næringslivet. Planavdelingen i Arendal kommune må styrkes.
- ▶ videreutvikle næringsklynger som skaper vekst og utvikling og tilrettelegge for nye.
- ▶ gi gründere bedre rammevilkår og jobbe for at mer risikokapital er tilgjengelig.
- ▶ at hele kommunen skal brukes, både for næring og bosetting.
- ▶ ruste opp Barbudalen i samarbeid med andre aktører slik at dette blir et fint turområde og en fin inngangsport til Arendal for folk som ankommer byen.
- ▶ vektlegge landbruksarealer i all arealplanlegging. Skog og jord vil bli viktig i fremtiden, både for beredskap, næring og klima.
- ▶ bidra til utvikling og innovasjon for større utnyttelse av marine ressurser.
- ▶ jobbe målrettet for å øke den positive effekten av Raet nasjonalpark for regionen.
- ▶ ha sommeråpne butikker i sentrum. Vi må få status som typisk turiststed om sommeren for å kunne ha søndagsåpne butikker.
- ▶ ha utvidet skjenking til kl. 0300 om sommeren. Vi ønsker gode tiltak i samarbeid med utebransjen for å hindre uro og vold.

- ▶ skape flere grønne områder i sentrum når det kommer p-plasser i fjell på Tyholmen.
- ▶ at kommunen skal kunne tilby regulerte næringsarealer raskt til bedrifter som ønsker å etablere seg. Nå utvikles Agderparken Nord, Heftingsdalen og Ulleråsen der vi er positive til en forskyving ned mot havna. Vi vil også se på andre spennende områder.
- ▶ ikke ekskludere lokale tilbydere i kommunale anbudsprosesser uten saklig grunn. Kommunens innkjøpsstrategi må gjennomgås på nytt der lokale innkjøp prioriteres.
- ▶ prioritere havnen høyt videre, og legge til rette for videre utbygging.
- ▶ invitere statlige foretak til kommunen. Arendal er stedet for regional stat.
- ▶ jobbe for at fengselsplassene for åpen soning må bestå.
- ▶ styrke næringsutviklingen på Arendal lufthavn Gullknapp.
- ▶ tilrettelegge sentrum og tilbudet for innbyggere og næringsliv.
- ▶ bygge videre på store arrangementer som Arendalsuka, Fremtidens kommuner og andre gode arrangementer.
- ▶ jobbe målrettet med utgangspunkt i vedtatt næringsplan.
- ▶ være positive for bærekraftig oppdrettsnæring, særlig landanlegg er interessant.
- ▶ Arendal Høyre er positive til kanal. Dette fordi vi mener dette vil bidra til å forskjønne byen og øke dens attraktivitet. For å kunne realisere prosjektet avhenger det av flere forhold og avklaringer: de tekniske forhold må avklares, totalprisen må være kvalitetssikret, kanal betinger et betydelig spleiselag med for eksempel. staten, fylket, kommunen og private. Kanalen og påfølgende investeringer skal ikke gå utover eller prioriteres foran andre viktige investeringer som nye helsehus, nytt svømmeanlegg eller ny legevakt. Høyre vil prioritere å få på plass en god og funksjonell sentrumsplan med gatebruksplan så raskt som mulig.

Barnehage, skole og SFO

– økt kvalitet og trivsel

OPPVEKST, BARNEHAGE OG SKOLE

Det skal være godt å vokse opp i Arendal kommune, og alle barn skal få mulighet til å lykkes ut ifra sitt potensial. Barnehage og skole skal bidra til en god barndom, hvor lek, aktivitet, skaperglede, undring, danning, læring, livsglede, samhandling og vennskap står sentralt.

Oppvekst- og utdanningspolitikken har som mål å forberede barna også til et liv etter skolen. Det handler ikke bare om å nå et bestemt kompetansenivå og om siden å få seg en jobb. Å leke og lære har også verdi i seg selv. Gode og trygge barnehager og et mangfoldig skoletilbud skal utvikle barn og unges ferdigheter, gi dem grunnleggende verdier og holdninger som fellesskap, medansvar, omsorg, menneskelig likeverd, likestilling og toleranse, og en kunnskapsbase for livet.

Arendal skal ha gode barnehager og skoler, hvor alle barna får et likeverdig tilbud av høy kvalitet. Barn og unge skal bli møtt med respekt, ha medbestemmelse, og de skal ha rett pedagogikk og metode til rett tid, det skal jobbes aktivt for å gi alle en opplevelse av tilhørighet. Skolene skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Trygghet og mestring er avgjørende for at barn og unge skal få et godt selvbilde.

Arendal kommune vil fortsatt satse på smågruppebasert opplæringstiltak for elever med lav motivasjon for skolearbeid, manglende trivsel og tilpasning i

skolen eller fysisk og verbal utagerende atferd. For enkelte barn og unge vil et godt og tilpasset tilbud kunne skje gjennom program som Inn på tunet (IPT) som for eksempel søstrene Kjevik i Moland tilbyr.

MÅL FOR ARENDALSSKOLEN

Arendalsskolen skal skape muligheter for alle og gi alle elevene maksimalt faglig og personlig utbytte av sin skolegang. Vi skal ta vare på elevene gjennom god medvirkning, veiledning og rådgivning. Foreldre skal ha god medvirkning. Barn og unge skal på denne måten få den beste plattformen for å leve gode liv i både medgang og motgang. Det er i dag alt for mange barn og unge som opplever utrygghet, mobbing og ekskludering. Vi skal ha en tydelig målsetting om nulltoleranse for mobbing, og hele tiden jobbe for at barn og unge skal ha en trygg skolehverdag.

Arendal kommune skal være en aktiv skoleeier som både stiller krav til skolene og har tillit til at de ansatte er profesjonelle i sine roller. Skolene skal i enda større grad ha felles mål, visjon og ambisjoner. Arendalsskolen skal samlet fremstå som en lærende organisasjon med stort fokus på etter- og videreutdanning, kompetanseheving og kompetansedeling for sammen å gjøre hverandre enda bedre. Alle rektorer skal ha årlig utviklingssamtale med formannskapet.

Arendal kommune bør vurdere å innføre et utvalg for skoleledelse med politisk representasjon.

Barn og unge skal bli møtt med respekt, ha medbestemmelse, og ha rett på et godt læringsmiljø med kompetente lærere.

De økonomiske rammene må styrkes betydelig i perioden for at skolen skal kunne levere resultater ut i fra de ambisjoner vi har for skolene i Arendal.

På ungdomsskolen har alle elever hver sin PC. På barnetrinnet og mellomtrinnet er forholdet 1:2. Høyre vil sørge for at alle elever 1-7 klasse også har egen PC. Dette er nødvendig for at alle elever skal gis gode digitale ferdigheter og for å imøtekomme ny læringsplan fra 2020.

Flere av skolene er meget slitt og trenger vedlikehold og opprustning. I 10 års investeringsplan ligger det for perioden 2020-2023 i dag inne 20 millioner kroner. Dette beløpet vil Høyre øke til 40 millioner. Det er særlig Nedenes skole, Asdal ungdomsskole, Moltemyr skole, Neshein skole og Sandes skole som trenger modernisering og vedlikehold.

TILTAK

Arendal Høyre vil :

- at alle undervisningstimer skal utføres av pedagoger/lærere.
- styrke de økonomiske rammene for skolene med minimum 10 millioner fra 2020.

- ▶ sette av minimum 2 millioner til innkjøp av digitale læringssystemer/tavler hvert år i perioden.
- ▶ alle elever på 5.-7. trinn skal få egen PC og Høyre vil se på muligheten for at alle elevene på 1.-4. trinn også får egen PC.
- ▶ at tidlig innsats skal følges opp med spesialister i begynneropplæring.
- ▶ at Arendal skal se på mulighetene for et frivillig 11. skoleår for unge som trenger det.
- ▶ vurdere et pilotforsøk med leksefri på 1.-4. trinn.
- ▶ samarbeide med fylkeskommunen om å tilby sommerskole for elever som skal begynne på videregående opplæring.
- ▶ at alle skoler i Arendal skal være dysleksivennlige (sertifisert av Dysleksi Norge). De ansatte skal både kunne oppdage dysleksi tidlig og ha nødvendig kompetanse for å sette inn tiltak straks.
- ▶ at kommunen skal sørge for at skolene rekrutterer tverrfaglig personell for å «bygge laget» rundt barn og unge (sosionomer, barnevernspedagoger, vernepleiere, sykepleiere, idrettspedagoger ol.)
- ▶ iverksette tiltak slik at ansatte i skolen gis tilstrekkelig kunnskap til å fange opp signaler på psykiske vansker og vold og overgrep mot barn og unge, og til å vite hva de skal gjøre videre.
- ▶ at Arendalsskolen skal være mobbefri (lovpålagt nullvisjon).
- ▶ etablere et hospiteringsprogram for lærere i Arendalsskolene (lærere rullerer frivillig mellom skolene).
- ▶ tilpasse skolestrukturen for å ivareta kompetansebehov og rasjonell drift.
- ▶ kommunisere læringsmålene i nye læringsplaner 2020 til elever og foresatte. Elevene skal få differensiert undervisning, om nødvendig i intensive grupper i kortere perioder, for å forebygge behov for spesialundervisning.
- ▶ legge til rette for at elever kan avslutte fag på et lavere trinn og ta fag på videregående nivå.
- ▶ at flest mulig lærere skal få utdanne seg til lærerspesialister i skolene.
- ▶ videreføre satsningen på etterutdanning av lærere tilpasset skolenes behov.
- ▶ styrke skolehelsetjenesten med flere helsesykepleiere.
- ▶ styrke den digitale kompetansen i skolen, bruk av kilder og kildekritikk, samt programmering og e-sport.

BARNEHAGE, SFO OG TIDLIG INNSATS

MÅL FOR BARNEHAGENE

En barnehage med høy kvalitet er et viktig tilbud for barn og småbarnsforeldre. Barnehagen er det første trinnet i utdanningsløpet og skal sikre barna gode utviklings- og aktivitetsmuligheter. Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. I våre barnehager skal barna få dekket sitt behov for omsorg og lek, samtidig fremme læring og danning. Vi vil ha en barnehage som skaper trygge og glade barn, og miljøet skal være preget av pedagoger med høy kompetanse og godt samarbeid med foresatte. Vi vil satse mer på helhetlig tidlig innsats, spesielt språk og sosial kompetanse.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- styrke pedagogtettetheten i barnehagene
- beholde dagens nivå av kommunale barnehager
- beholde dagens fordeling av private og kommunale barnehager. Høyre var det partiet som moderniserte de kommunale barnehagene i 2011-2015 slik at man reduserte kommunale utgifter.
- ha et mangfoldig og variert tilbud av kommunale og private barnehager, og med ulike pedagogikk, profiler og formålsbestemmelser.
- sikre reell økonomisk likebehandling av kommunale og private barnehager - gitt sentrale rammer.
- tidlig innsats starter i barnehagen, og vi vil rekruttere tverrfaglig personell i barnehagene i framtiden, for å «bygge laget» rundt barna (sosionomer, barneverns-pedagoger, vernepleiere, sykepleiere, idrettspedagoger ol.)
- vektlegge etter- og videreutdanning for å øke kompetansen om barn som utsettes for vold og overgrep.
- legge til rette for å innføre fleksibelt opptak.
- tilby lavere foreldrebetaling for familier med lav inntekt.
- at barn som har svake språkferdigheter skal få nødvendig hjelp, og målet er at alle barn skal beherske norsk før skolestart.
- stimulere til at barn som ikke kan norsk, får gå i barnehage.
- at barnehagene skal ha gode og sunne måltider og matlaging i barnehagen (og gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.)
- opprette et årsverk med helsesykepleier som jobber direkte med forebygging i barnehagene.
- vurdere mulighetene for en ny barnehage i sentrum.

MÅL FOR SFO

SFO er en viktig arena for lek, læring og sosial utvikling. Arendal Høyre vil ha høy kvalitet på SFO gjennom kvalifisert tverrfaglig personale. SFO skal være et godt frivillig aktivitetsbasert tilbud fra 1. til 4. klassetrinn utenom skoletid, basert på et tett samarbeid mellom foreldrene og skolen. SFO-tilbudet i Arendal bør være en del av skolens helhetlige læringsmiljø og trekke inn, og ta i bruk nærmiljøet på en god måte. Vi er positive til og vil bidra til alternative SFO-er, mangfold er flott! Høyre er positive til alternative SFO-ordninger, for eksempel i regi av idrettslag eller andre.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- ▶ at elevene skal tilbys fysisk aktivitet og mye utetid i hensiktsmessige uteområder.
- ▶ ønske velkommen alternative aktivitets- og kulturarenaer og

samarbeid med eksterne organisasjoner, bedrifter, lag og foreninger osv.

- ▶ at SFO skal tilby sunn og næringsrik mat
- ▶ at kommunale SFO må samarbeide med foreldrene om organisering og innhold.

Tidlig innsats for alle

Barnehage og skole skal være en arena for glede og mestring, og gi alle barn en god start på livet. Tidlig innsats skal gi flere barn hjelp med en gang utfordringene oppstår.

Forskning viser at tiltak tidlig i opplæringsløpet har høyere effekt på elevenes læring og personlige utvikling, enn tiltak senere i opplæringsløpet. Forskjellene i læringsutbytte mellom elevene vil forsterke seg og bli større dersom det ikke settes i verk tiltak tidlig. Tidlig innsats er nøkkelen til mestring og bedre læring. Barnehage og skole er

viktige arenaer for å bekjempe sosial ulikhet og utenforskap. De skal være arenaer for mestring, ikke nederlag.

MÅL

Arendal kommune må støtte familier som er kommet i en sårbar situasjon, mange familier opplever vanskelige situasjoner i løpet av livet. Arendal kommune må kunne tidlig anerkjenne situasjonen å bidra med tidlig innsats, og rette tiltak for å bedre situasjonen på kort og lang sikt.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- ▶ at kommunen skal ha en felles handlingsplan for tidlig innsats i Arendalsskolen og barnehager. Dette kan starte allerede ved graviditet.

HELSE OG OMSORG

Leve hele livet tilpasset den enkeltes behov

MÅL FOR HELSE- OG OMSORGSTJENESTENE

Arendal Høyre vil sikre en god og verdig omsorg tilpasset individuelle behov til innbyggere i alle aldre. Pasienter og pårørende må få innflytelse over kvalitet og utvikling av helsetjenestene. Vi vil arbeide for systematisk og forpliktende samarbeid mellom private og frivillige organisasjoner og andre i alle deler av de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Styrket lederskap og lokale lederutviklingstiltak er av vesentlig betydning for kvaliteten i tjenestene.

Kvalitetsreformen «Leve hele livet» skal bidra til å videreutvikle det aller viktigste i eldreomsorgen: mat, helsehjelp,

aktivitet og fellesskap. Arendal skal fremstå som en aldersvennlig kommune med god kvalitet og sammenheng i tjenestene. Det er et mål at flere skal kunne bo hjemme lenger. Da må de og familiene få hjelp tidligere. Det vil både bidra til at eldre kan klare seg selv lenger, og til at familiene kan orke å bidra lenger. Det må settes inn tiltak mot det som gir størst risiko for at eldre kan bli pleietrengende: fallulykker, kognitiv svikt og ensomhet.

Mange eldre er i god form og har store ressurser til å bidra i samfunnet i større grad enn det de gjør i dag. Godt folkehelsearbeid og samarbeid med frivilligheten er effektiv forebygging av fremtidige plager.

Vi vil legge til rette for at flere kan være mer fysisk aktive og mer sammen med andre i hverdagen gjennom hele livet.

Vi skal i kommende år bygge nye helsehus der det første skal bygges på Saltrød. Nye helsehus skal ta høyde for den eldrebølgen som kommer de neste 10 årene. Vi ønsker at de nye helsehusene både skal være funksjonelle, men også hjem for de eldre.

Vi ønsker flere tilrettelagte boliger for psykisk utviklingshemmede, samt unge med varig funksjonsnedsettelse. Dagens tilbud i omsorgsboliger er ikke tilfredsstillende for dagens beboere og vi må skaffe hjem der også fellesskap og sosiale behov blir ivaretatt.

Vi vil arbeide for pasientens helsetjeneste, ved å støtte en videreutvikling av sykehuset i Arendal. Gjennom godt samarbeid, og en god funksjonsfordeling ønsker vi at sykehuset i Arendal beholder sin status som et stort akutt sykehus som både ivaretar befolkningens øyeblikkelig- hjelpfunksjon i tillegg til å gi gode helhetlige pasientforløp for å sikre likeverdige tjenester innenfor viktige og sentrale områder for sårbare pasientgrupper.

Sykehuset skal kunne videreutvikle sine tjenester og sin attraktivitet. Arendal Høyre ønsker å jobbe for at sykehuset, som en del av Sørlandet sykehus HF, på sikt kan få status som universitetssykehus.

Forebygging

TILTAK

Arendal Høyre vil

- ▶ styrke det forebyggende helsearbeidet for barn og unge, gjennom helsestasjons- og skolehelsetjenesten, styrket psykologtilbud og flere tverrfaglige lavterskeltilbud. Høyre vil oppfylle den nasjonale normen for helsesykepleiertjenesten og trenger 6 stillinger til helsesykepleier for arbeid i skolene. Vi vil jobbe for at flere gutter oppsøker og bruker dette tilbudet og vi har som mål at flere menn søker seg til disse stillingene.
- ▶ at psykisk helse skal være en integrert del av folkehelsearbeidet og av opplæringen i skolen.
- ▶ styrke kunnskap om god seksuell helse som viktig for livskvalitet i løpet av hele livet
- ▶ legge til rette for tiltak som kan motvirke ensomhet og utenforskap for innbyggere i alle aldre
- ▶ etablere en visningsarena- et sted der innbyggerne kan få se velferdsteknologiske produkter og hjelpemidler som kan gjøre at flere kan oppleve økt frihet, trygghet og mestring.
- ▶ vurdere å tilby forebyggende hjemmebesøk til alle innbyggere over 75 år, for å sikre at eldre kan bo hjemme lenger. Besøket skal informere om hvilke tilbud kommunen kan tilby.
- ▶ utvikle flere sosiale og aktiviserende tilbud på eldresentre, og samarbeide med frivilligsentraler, frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører om flere slike tilbud.

- ▶ legge til rette for alternative former for senior- og eldreboliger hvor flere kan bo samlet og ha et nært aktivitetstilbud, kollektivtilbud, legesenter o.l.
- ▶ utarbeide og følge opp kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan. (Den siste gikk ut i 2012.)
- ▶ at kommunen skal ha et formalisert samarbeid med politi, frivillige organisasjoner og serveringsbransjen for å tilrettelegge for et trygt uteliv.

Pårørenderollen

MÅL

Pårørende og frivillige bidrar med uvurderlig innsats med omsorgsoppgaver. God eldreomsorg avhenger ofte av familiens innsats. Vi må hjelpe de som får store omsorgsoppgaver for personer i nær familie. Hvis kommunens innsats begynner tidligere vil også flere orke å bidra lenger.

Pasientene og pårørende må ha innflytelse over kvalitet og utvikling av helsetjenestene.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- ▶ styrke pårørendes rolle, herunder tilbudet til barn av og pårørende til rusavhengige og psykisk syke.
- ▶ støtte pårørende og tilby fleksible avlastningstilbud, pårørendeskoler og samtaletilbud.
- ▶ styrke omsorgsstøtten til foreldre med funksjonshemmede barn.

Kvalitet i tjenestene

MÅL

Arendal Høyre vil ha kommunale helse- og omsorgstjenester preget av høy kvalitet og kompetanse. Vi vil prioritere både forebyggende arbeid, god kronikeromsorg, habilitering og rehabilitering. Det må bygges kompetanse til å håndtere pasienter med komplekse og sammensatte behov.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- ▶ sikre et godt tilbud innen psykisk helsevern og rusomsorg for alle innbyggere, inkludert bedre tilgjengelighet, god kompetanse og tidlig innsats.
- ▶ styrke oppfølging og ettervern for å hindre tilbakefall, med hovedvekt på å skaffe fast arbeid. Iverksette en pilot på ettervern i kommunen. Dette kan skje i godt koordinert arbeid med andre organisasjoner som for eksempel kriminalomsorgen Sør, Kirkens bymisjon, T5, Tyrilistiftelsen, wood&food og andre.
- ▶ jobbe for sosial boligbygging.
- ▶ at innsatsen mot fattige familier og familier med sammensatte behov må koordineres.
- ▶ at den enkelte skal ha rett til å velge mellom ulike tilbud gjennom fritt brukervalg.
- ▶ innføre rett til valg av sykehjem.
- ▶ at mennesker med rett på BPA (brukerstyrt personlig assistanse) må sikres et godt tilbud for å kunne leve et selvstendig liv og delta i samfunnet.
- ▶ sikre riktig ernæring og systematisk oppfølging av ernæringsstatusen for alle brukere som mottar hjemmebaserte tjenester og i institusjon. Det må tilbys mer lokalt tilberedt mat og meny for pasientene.
- ▶ at sykehjemmene/helsehusene har middag på ettermiddagen på hverdag og gjerne løsninger der middagen kan være fleksibel for beboerne.
- ▶ etablere prosjekt «spisevenner» for å skape flere arenaer der eldre kan spise sammen med andre.

- ▶ sørge for aktivt bruk av velferdsteknologi (f.eks trygghetsalarm, GPS, digitalt tilsyn på avstand, e-låser osv) for å sikre at eldre kan mestre egen hverdag og bo hjemme lenger.
- ▶ at eldre bør få minst en times aktivitet hver dag etter individuelt ønske.
- ▶ sikre sunnere og friskere eldre gjennom kombinasjon av riktig medisinbruk og trening.
- ▶ ha gode systemer for kvalitetsmålinger og brukerundersøkelser.
- ▶ oppfordre sykehjemmene til flere tilpassede aktiviteter og tilbud.
- ▶ være positive til søknad om statlig finansiert eldreomsorg.

Ansatte i helse- og omsorgstjenestene

MÅL

Kommunen skal ha robuste fagmiljøer, ansatte med høy kompetanse og et godt utviklet tverrfaglige samarbeid.

TILTAK:

Arendal Høyre vil

- ▶ tilpasse tverrfaglige innsatsteam til brukernes behov, og inkludere fagpersoner med både helsefaglig, terapeutisk og annen relevant kompetanse i teamene. Teamene skal kartlegge brukernes mål og behov og tilrettelegge og skreddersy tilbud ut fra dette.
- ▶ at det jobbes systematisk med styrket lederskap i helsetjenesten gjennom lokale tilpassede lederutviklingstiltak for å sikre kvalitet mellom bruker og tilbyder.
- ▶ jobbe aktivt for arbeidstidsordninger som sikrer kontinuitet i pleien, et godt arbeidsmiljø og bidrar til heltidskultur, både i eldreomsorg og øvrige omsorgstilbud.
- ▶ unngå at ansatte skal ha plikt til å jobbe oftere enn hver tredje helg. Vi ønsker at de ansatte skal få medvirkning til valg av turnus og utprøving av ulike modeller.

Ensomhet

Ensomhet blant innbyggere er et av de største helseproblemene i Norge, og finnes i alle aldre. Ensomhet er en lengsel etter at andre skal ha bruk for deg. Det er et slags savn etter å føle seg forbundet med andre, til å bli sett og hørt. De siste årene har det blitt satt sterkt fokus på dette, spesielt etter hjerteskjærende innlegg fra ensomme personer.

MÅL

Styrket innsats mot ensomhet i hele kommunen.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- ▶ sette daglig fokus på ensomhet i Arendal kommune.
- ▶ lage et program for å avdekke og mobilisere mot ensomhet.

- ▶ gjøre det mye enklere for ensomme å søke kontakt/hjelp (lavterskel) og f.eks. vurdere å innføre app-en NYBY.
- ▶ opprette en kommunal koordinator for arbeidet mot ensomhet.
- ▶ inngå et forpliktende samarbeid med idrettslag i kommunen slik at ensomme kan bli både deltakere og tilskuere til ulik idrett.

Samarbeid med andre

Arendal Høyre vil arbeide for systematisk og forpliktende samarbeid med offentlige, private og frivillige organisasjoner og andre aktuelle samarbeidspartnere, i alle deler av de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- ▶ videreføre satsingen på bygging av sykehjem og omsorgsboliger i offentlig og privat regi. Plassering og innretning på boligene skal være tilpasset pasientenes/brukernes behov og gi ansatte gode fysiske arbeidsforhold.
- ▶ ha et godt samarbeid mellom kommunen og Sørlandet Sykehus og spesialisthelsetjenesten (staten), gjennom forpliktende avtale om ansvarsforhold og ivaretagelse av utskrivningsklare pasienter.
- ▶ jobbe for å gi gode rammer for fastlegene i kommunen, og for å sikre rekruttering.

Våre viktigste investeringer fremover

- Nye sykehjem/helsehus. Vi får mange nye eldre over 80 år i kommende år.
- Nytt, moderne og fremtidsrettet svømmeanlegg med mål 50x25 meter, oppgradering av terapibadet på Bjorbekk, videreføring og oppgradering av bassenget på Flosta, utvidet sesong/helårs basseng på Gjestehavna.
- Ny legevakt ved sykehuset, kommunal øyeblikkelig hjelp (KØH) og flere korttidsplasser.
- Ny hall på Asdal. Her har det vært et behov i mange år som ikke er dekket.
- Næringstomter i Agderparken Nord, Ulleråsen og Heftingsdalen.
- Nye grønne områder i sentrum, samt skøyteanlegg foran Kulturhuset.
- Økt satsning på vedlikehold der skoler og omsorgssentre gis prioritet, vil redusere det ytre vedlikeholdsetterslepet med minimum 25 % i løpet av perioden.

BLÅ POLITIKK FOR EN GRØNN FREM TID

Vi må etterlate kloden vi overtok fra våre forfedre i minst like god stand til våre etterkommere.

Klimautfordringen er en av vår tids største utfordringer. Høyre mener Norge skal realisere lavutslippssamfunnet og Arendal må bidra til at Paris-avtalen oppfylles. Klimagassutslippene skal reduseres med minst 40 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivået. De største nasjonale utslippsreduksjonene må tas i sektorene som ikke er omfattet av EUs kvotesystem, det vil si transportsektoren, landbruket og avfalls- og byggsektoren.

Høyre vil bruke markedet i miljøets tjeneste, følge prinsippet om at forurenser betaler, og sørge

for at det lønner seg å velge miljøvennlig i hverdagen. Det må bli dyrere å forurense, billigere å være miljøvennlig og mer lønnsomt å utvikle nye klimavennlige løsninger.

Arendal Høyre vil legge til rette for omstillingen til et grønnere samfunn med nye, bærekraftige arbeidsplasser gjennom å stille miljøkrav og legge til rette for at det alltid lønner seg å være miljøvennlig.

Næringslivet er avgjørende i arbeidet med å utvikle og ta i bruk klimaløsninger. Kommunen har et ansvar for å skape forutsigbare rammer for klimapolitikken og bidra til gode, lønnsomme og miljøvennlige løsninger. Samtidig vil Arendal Høyre styrke kommunale og regionale støtteordninger som reduserer den økonomiske risikoen en rekke bedrifter påtar seg ved å prøve ut ny teknologi.

Arendal kommune skal sammen med innbyggerne jobbe mot målet om å bli et lavutslippssamfunn. Offentlig innkjøpsmakt er et viktig virkemiddel for å ta i bruk miljøvennlige løsninger, enten det gjelder om hjemmetjenesten bruker utslippsfrie kjøretøy eller at offentlige anleggsplasser skal være utslippsfrie. Når Høyre styrer Arendal skal vi få en grønnere, friskere og bærekraftig kommune, som i tråd med generasjonsregnskapet blir etterlatt i bedre stand enn vi overtok den.

HOVEDMÅL

Arendal skal være et lavutslippssamfunn og en av Norges ledende miljøbyer.

DELMÅL

- Alle nye offentlige bygg skal være plusshus.
- Den kommunale bilparken skal være utslippsfri.
- Utslippsfrie kjøretøy skal være det foretrukne kjøretøyet for alle innbyggere.
- Landbruksarealer, utmark, sjø, grønne lunger skal vernes og Arendals biologiske mangfold forvaltes på en bærekraftig måte.
- Ingen unødvendig bruk av engangsplast skal forekomme i Arendal kommune.
- By- og fergesykler skal være tilgjengelige.
- Offentlige innkjøpsordninger skal stille strenge miljøkrav.

25

tiltak for å skape en grønn fremtid i Arendal

- Bruke Klimasats til å utløse flere klimatiltak i kommunen.
- Etablere et prosjekt for ytterligere reduksjon i plastbruken i kommunen og i samarbeid med næringslivet, der et plastfond vurderes.
- Benytte EPC-system for energieffektivisering.
- Stille strenge krav til klimavennlige løsninger og minimering av miljøbelastningen ved offentlige anskaffelser.
- Fase ut bruken av gummigranulat på kunstgressbaner når vi har fullgode alternativer.
- Opprette en informasjonsportal som informerer kommunens innbyggere om ulike støtteordninger til å installere solceller, solfangere og varmevekslere for lokal energiproduksjon.
- Styrke tilbudet av vegetarmat og redusere matsvinn i kommunens kantiner og storkjøkken.
- Videreutvikle sykkelbyen Arendal, ved å bygge ut flere sykkelparkeringer og reparasjonsstasjoner.
- Bygge ut el-billadenettet med både hurtiglader og vanlige ladere både utendørs og i parkeringshusene.
- Stimulere til bygging av ladepunkter for borrettslag og velforeninger.
- Tilby gratis energirådgivning til kommunens innbyggere etter modell fra Bærum.
- Gjøre kommunens bilpark utslippsfri.
- Innføre miljøkrav i taxiløyvene.
- Innføre klimabudsjett og videreføre klimaregnskapet i kommunen.
- Søke om testing av autonome selvkjørende utslippsfrie tilbringerbusser til Tromøyferga og Kolbjørn.
- Legge til rette for bier og humler i kommunens natur gjennom riktig beplantning og avsatte områder.
- Videreføre en satsning på utslippsfrie anleggsplasser.
- Stille krav om biogassbiler eller lavutslippsbiler for innsamling av kommunalt husholdningsavfall og næringsavfall ved nye anbud.
- Fortsette arbeidet med kommunale markagrenser rundt spesielt viktige naturområder.
- Videreutvikle Raet Nasjonalpark med bærekraftig turisme.
- Bygge ut flere Park- and Rideanlegg ved kollektivknutepunktene.
- Sikre nok deponier for dumping av forurenset snømasse.
- Kommunen skal gjennomføre livsløpsanalyser for nye bygg og bruk av massivtre skal alltid vurderes.
- Stille krav til byggtreprenører om resirkulering av bygningsmassen på minimum 85 % på kommunale bygg.
- Intensivere arbeidet med svartelistede planter og dyr.

KULTUR, IDRETT OG FRIVILLIGHET

Kultur, idrett og frivillig deltagelse beriker menneskers liv og gir livskvalitet.

Kunst og kultur forankrer oss i vår felles historie, utfordrer oss og åpner opp for det ukjente. Høyre ønsker et kulturliv preget av nyskaping, kvalitet og talentutvikling. Høyres hovedmål er sterke kulturinstitusjoner, økt mangfold av aktører og god talentutvikling. Den lokale kulturarven må sikres. Idretten er Norges største folkebevegelse. Den bidrar til god folkehelse, deltagelse og inkludering. Frivilligheten skaper lokalt engasjement og fellesskap.

Høyre ønsker å legge til rette for størst mulig frivillig engasjement i idrett og kulturliv. Gjennom frivilligheten oppnår vi sosial tillit, inkludering og hverdagsintegrering.

Økonomisk situasjon og sosial bakgrunn skal ikke være til hinder for deltagelse og frivillig innsats. Høyre respekterer frivillige organisasjoners

uavhengighet, og anerkjenner det verdifulle arbeidet de som uavhengige organisasjoner tilfører fellesskapet. For Høyre er det et vesentlig mål at alle skal ha et godt og variert tilbud for å kunne delta i lokalsamfunnet, uavhengig av bosted eller funksjonsevne.

Kommunen bør legge til rette for det private og ideelle engasjement gjennom gode og fleksible rammebetingelser. Det lokale selvstyret er avhengig av engasjement og sterke lokale institusjoner. Høyre mener idrett på høyt nivå er viktig for å stimulere og motivere til interesse på amatør- og grasrotnivå. Det må sikres gode rammebetingelser for både den organiserte og den egenorganiserte idretten, samtidig som eliteidretten må gis tilstrekkelig støtte for å kunne skape engasjement og stolthet for kommunens innbyggere.

MÅL

Et inkluderende og mangfoldig kultur- og idrettsliv som er bygget på frivilligheten.

DELMÅL

- Lag og foreninger skal få bruke kommunale idrettsanlegg gratis.
- Kommunen skal ha et mangfold av kulturarenaer, og spesielt satse mot barn og unge.
- Arendal skal fortsatt være en festivalby.
- Lokalt kulturliv skal få nytte av kulturhusmillionen.
- Størst mulig del av idrettsfinansieringen skal gå til idrett og ikke administrasjon.
- Det skal være enklere å drive frivillig arbeid.
- Flere jenter med minoritetsbakgrunn skal delta i organisert aktivitet.
- Arendal skal arrangere nasjonale og internasjonale idrettsarrangementer.
- Nulltoleranse for mobbing og trakassering i idrett og fritidsaktiviteter.
- Vern av kulturarven gjennom aktiv bruk.

TILTAK

Arendal Høyre vil:

- ▶ lage et kommunalt tilbud gjennom fritidskortet for barn og unge.
- ▶ innføre en frivillighetsmillion som fordeles årlig etter søknad.
- ▶ støtte den meget betydningsfulle innsatsen som skjer gjennom alle de frivillige lag og organisasjoner i Arendal. Det være seg idrettslag, kirke- og livssynsorganisasjoner, Røde Kors, Kirkens Bymisjon, frivilligsentralene, paraplyorganisasjonen Med Hjerte For Arendal og Canal Street.
- ▶ sette i gang en gjennomgang av alle kommunale tilskudd til kultur- og idrettsorganisasjoner og arrangementer for å se på effekten, med målsetting om å bidra til et mangfoldig kultur- og idrettsliv med barn og unge i sentrum for de kommunale tilskuddene.
- ▶ begynne byggingen av nytt svømmebasseng i størrelse 50x25m i Arendal idrettspark, Myra. Terapibassenget på Bjorbekk skal rehabiliteres. Bassenget på Flosta videreføres og rehabiliteres. Bassenget i Gjestehavna søkes gjort om til helårsbasseng.
- ▶ legge til rette for store festivaler, både etablerte og oppstart av nye.
- ▶ opprette en kulturstøtteordning, for å støtte etablering av kulturarrangementer og organisasjoner.
- ▶ starte byggingen av Asdallhallen i løpet av perioden.
- ▶ sørge for et minimum av skjemaer og byråkrati forbundet med frivillig arbeid.
- ▶ støtte brede lavterskeltilbud innen organisert og uorganisert aktivitet, særlig rettet mot jenter med minoritetsbakgrunn.
- ▶ opprettholde kulturhusmillionen for å sikre lokale kulturgrupper sin mulighet for å kunne leie Arendal kulturhus rimelig.
- ▶ ha en frivillighetsstøtteordning som hvert år støtter opp om det flotte arbeidet frivillige lag og foreninger utfører innen sosialt entreprenørskap etc.
- ▶ lytte til råd, anbefalinger og prioriteringer fra for eksempel Arendal idrettsråd, Arendal kulturforum, Med Hjerte For Arendal og andre frivillige lag og organisasjoner.
- ▶ jobbe videre for å få etablert et moderne skyteanlegg i kommunen.
- ▶ utvikle nye prinsipper for nærmiljøanlegg, der kommunen forskutterer spillemidler for lag og foreninger.
- ▶ støtte idrettens prosjekt Aktiv på dagtid for personer som mottar ytelser fra NAV.

VEIER OG TRANSPORT I ARENDAL

Våre veier, gang- og sykkelstier, og fergeforbindelser binder kommunen sammen.

Det er viktig å legge til rette for at alle innbyggerne kan bevege seg rundt på en effektiv og trygg måte. Samtidig må vi jobbe for å redusere de helse- og miljøskadelige utslippene som transport medfører. Den nye firefelts E18 mellom Tvedestrand og Arendal åpnes i juli 2019. Ny firefelts E18-motorvei mellom Arendal (Harebakken) og Grimstad planlegges i perioden 2019-2021. Det er viktig at trasé og tilførselsveier planlegges for størst mulig nytte og utvikling i Arendal kommune. Disse nye E18-strekningene vil være til stor nytte for trafikken til og fra Arendal, og vil styrke næringslivet vårt.

Det er svært viktig at planlagt vekst og utvikling i hele kommunen kan skje slik at trafikken kan avvikles på en mest mulig sikker og miljøtilpasset måte. Høyre vil

være en pådriver for en stadig utvikling og utbedring av veinettet i kommunen.

Høyre vil være aktive overfor fylkeskommunen og veivesenet, samt jobbe for statlige tilskudd til dette arbeidet. Vi har også tro på at tilførselsveiene til nye E18 vil kunne lette trafikken på det lokale trafikknettet.

Det er videre viktig å se vår lokaltrafikk i sammenheng med veier og trafikk i våre nabokommuner. Areal- og transportplanen (ATP) for regionen som inkluderer kommunene Arendal, Froland, Grimstad og Tvedestrand, videreutvikles i perioden. Høyre vil ha mål om nullvekst i utslipp fra personbiltrafikken og smidigere lokal biltrafikk. Vi ønsker ikke å innføre bomring for å finansiere utbyggingen.

6

mål for en bedre transportløsning i Arendal

- Mer smidig, miljøvennlig og sikker trafikk i kommunen.
- Flere skal gå, sykle og benytte kollektivtilbudet.
- Finansiering av ny veiutbygging uten bompenger.
- Det skal planlegges og reguleres nye, avlastende veisystemer.
- Innbyggerne skal ære fornøyd medmobiliteten i kommunen.
- Trafikken på Kystveien skal reduseres.

Vi skal få flere til å gå, sykle og nytte kollektiv transport gjennom god tilrettelegging, holdningskampanjer og ved å utvikle potensialet i eksisterende gang- og sykkelnett.

Høyre ønsker ikke et bompengesystem som rammer de som er mest avhengig av bil på en urettferdig og usosial måte. Derfor sier vi NEI til bompenger som finansieringsform. I forbindelse med eventuelle byvekstavtaler med staten vil vi vurdere et lånefinansiert system.

Vi vil se på alternative løsninger for å finansiere utbygging av kollektivtrafikk, samt gang og sykkelveier i kommunen. Her er låneopptak et alternativ.

Tiltak for transport

NYE VEISYSTEMER

- vurdere et lånefinansiert system i eventuelle byvekstavtaler med staten.
- analysere trafikken på Kystveien etter at avlastningsveien fra Krøgenes er satt i drift.
- prioritere ny vei fra fylkesvei 420 til Arendal Havn på Eydehavn.
- starte regulering av ny vei fra Nord Neskilen bro til E18 og søke dette veiprojektet inn i nasjonal transportplan (NTP) så snart det er mulig.
- få Nye Veier til å betale for veistrekning fra ny E18 og ned til Myrene. Det må ses på enkle tiltak for at Kystveien blir en mer miljøvennlig vei til glede for innbyggerne i området.
- si NEI til ny tunnel fra Torvet til Barbu.

STYRKE DET EKSISTERENDE VEINETTET

- satse på effektive kollektivakser.
- utvikle og forbedre Vikaveien og Kirkeveien på Hisøy.
- utbedre farlige skoleveier i kommunen.
- oppklassifisere viktige veier for tømmertransport.
- gjøre noe med det trafikkfarlige krysset ved Stokken kirke.

NULLVEKST I PERSONBILTRANSPORT

- gjennomføre ulike holdningskampanjer.
- støtte opp under overgangen til el-biler.
- gjøre kollektivtilbudet så attraktivt at folk lar bilen stå.
- tilrettelegge for kompiskjøring/delingsøkonomi
- vurdere å opprette «park and ride»-plasser (p-plasser ved buss).

MOTIVERTE OG FORNØYDE TRAFIKANTER I ARENDAL

- unngå betalingsløsninger som skaper stor lokal misnøye.
- bruke ros fremfor ris i arbeidet med å få folk til å endre kjøremønstre.
- vise gjensidig respekt både for eiere av diesel-/bensinbiler og el-biler.
- finne nye og gode løsninger på trafikkproblemer.

BEDRE KOLLEKTIVTILBUD

- at bybusstilletter skal bli billigere.
- sette inn tilbringerbusser til fergene på Hisøy og Tromøy.
- sette i verk et prøveprosjekt – korresponderende minibuss Eydehavn-Kilsund på kveldstid.
- bedre busstilbudet til Rykene og Austre Moland.
- at det skal bli gratis på busser for alle under Arendalsuka.
- ha samordnede billett-systemer.
- koordinere byttepunkter for kollektivtrafikk bedre.
- øke rutetilbud med høyere frekvens og lavere pris i rushtiden.
- vurdere å bli eier av Agder Kollektivtrafikk (AKT).

FÅ MANGE FLERE TIL Å GÅ OG SYKLE I ARENDAL

- utvide gang- og sykkelstinetet i Arendal i nær dialog med vegvesenet.
- stimulere til kjøp og bruk av el-sykler.
- gjennomføre «sykle til jobben»-aksjoner.
- være veldig aktive overfor fylkeskommunen for å få utbedret fylkesveiene.
- gjennomføre holdnings- og sikkerhetskampanjer i skolene.

- sikre god belysning på skoleveiene.

ALLSIDIG GATEBRUK

- lytte til butikk- og restauranteiere hva angår parkering, kjøremønstre osv.
- innføre gratis parkerings- og stopp-plasser i sentrum.
- ha en fornuftig balanse mellom gågater og bilbaserte gater.
- ha gode bussterminaler midt i byen.
- ha en taxisentral i sentrum

STYRKE BYFERGENES VIKTIGE ROLLE

- jobbe for at minst 25 % flere skal benytte dagens og fremtidens fergesystem.
- ha felles billettssystemer mellom ferge og buss.
- vurdere nye fergekaier ved fremtidige, sjønære boligfelt (Vindholmen og Marisberg).

FLY- OG TOGTRAFIKK I REGIONEN

- støtte opp om videreutvikling av Gullknapp flyplass.
- støtte opp under viktigheten av Nelaug-banen.
- jobbe videre for «genistreken» - sammenkobling av Vestfold-banen og Sørlandsbanen.
- bidra positivt ved arealplan knyttet til fremtidig hurtigtog.

ATTRAKTIVE TURSTIER I KOMMUNEN

- satse på tilgjengelige turstier i hele kommunen.
- følge opp og vedlikeholde turstien i Bymarka.
- legge til rette for turstier i de nye «markaområdene».
- styrke og sikre turstiene på Øyna og ved Tjenna (Tromøy).
- regulere og sikre turstier i/ved nye boligfelt.

Sammen kan vi skape et inkluderende fellesskap.

Høyres grunnverdier baserer seg på respekt og tiltro til den enkelte, uavhengig av livssyn, hudfarge, etnisk bakgrunn, kjønn, alder eller legning.

Vi tror på mangfold og på enkeltmennesket, heller enn ensretting og grupper. Vi er best som fargerike originaler, ikke bleke kopier. Som Jo Benkow sa det: "Jeg velger Høyre, fordi det er det partiet som best sikrer meg retten til å være annerledes".

Høyre vil jobbe aktivt for å hindre all form for diskriminering, forskjellsbehandling, negativ sosial kontroll og religiøs eller politisk ekstremisme.

MÅL

- Alle skal kunne leve frie liv og forfølge sine egne drømmer, uten å måtte skjule den man er i frykt for å møtes med fordommer, tvang eller vold.
- Arbeide mot hatytringer, hatkriminalitet og ekstreme holdninger i lokalsamfunnene.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- vurdere antall flyktninger som bosettes i Arendal hvert år i forhold til vår evne til integrering.
- at ansatte i Arendal kommune skal ha god kompetanse på flerkultur, legning, kjønnsidentitet og seksuell helse.
- at diskriminering og hets i skolen og oppvekstarenaer skal behandles på lik linje med mobbing. Vi har nulltoleranse, og mobberne skal bære konsekvensene og følges opp.

- at det skal være nulltoleranse for mobbing og trakassering hos alle kommunens samarbeidspartnere, og revurdering av avtale med eller støtte til samarbeidspartnere som ikke følger opp.
- sette krav til idrettslag og foreninger som får kommunal støtte eller bruker kommunale bygninger om at de aktivt motarbeider diskriminering og trakassering på grunn av religion, etnisitet, seksuell orientering, kjønn og kjønnsidentitet.
- legge til rette for at idretten og frivillige organisasjoner kan bidra til å inkludere grupper som ellers faller utenfor.
- sikre at diskriminering og trakassering på grunn av religion, etnisitet, legning og kjønn er innarbeidet i rutiner for varsling, og er en integrert del av HR-systemet.

MANGFOLD

- ▶ sikre like vilkår, og tilgang til seremonirom, for alle trossamfunn, også for humanistiske/sekulære samfunn.
- ▶ initiere lokalt holdningsarbeid, gjerne etter mønster fra Oslo (OXLO-modellen), der alle kommunale virksomheter, bedrifter, organisasjoner og innbyggere oppfordres til å arrangere aktiviteter og tiltak som synliggjør at mangfold er en berikelse, og at vi ikke tolererer noen form for diskriminering, men jobber for like muligheter for alle.

Religions- og livssynsutfoldelse i Arendal kommune

MÅL

Arendal har et bredt spekter av innbyggere med ulike religioner, trossamfunn og livssyn. Det er viktig med et inkluderende samfunn hvor alle har mulighet til å følge sin overbevisning og tro.

Samtidig har Arendal en sterk kristen kulturarv med lange tradisjoner som det er viktig å videreføre og styrke. Vi har også mange som følger det humanistiske livssyn. Alle disse må ivaretas på en god måte.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- ▶ jobbe for respekt og toleranse for alle religioner, livssyn og trossamfunn.
- ▶ styrke vår kristne, humanistiske kulturarv.
- ▶ opprettholde kristne tradisjoner i skolen.
- ▶ ha et bedre vedlikehold av kirkebyggene i kommunen (maling etc.)
- ▶ styrke kontakten mellom politikere og predikantringen i Arendal.
- ▶ søke å ha en god dialog med ledere innenfor andre livssyn og religioner.

Integrering

Norge er et flerkulturelt land, der alle kan berike både samfunn og arbeidsliv gjennom den erfaring og kunnskap en har med seg. Med ulike bakgrunner kan vi bidra med nye ideer og bedre løsninger.

Samfunnets bærekraft er helt avhengig av at alle får brukt sine ressurser. Derfor er det svært viktig at de av oss som har kommet til Norge fra et annet land blir førstegenerasjons nordmenn, heller enn førstegenerasjons innvandrere.

Integrering handler om å forstå og passe inn i samfunnet man lever i. Det handler ikke om å bli like, eller å gi avkall på kultur og tradisjoner man har med seg. Men det å ha noen grunnleggende felles verdier, som forståelse for demokrati, ytringsfrihet og respekt for enkeltmennesker. Med felles grunnlag kan vi møte hverandre på like fot, som medmennesker.

Det å bli fullverdig medlem av det norske samfunnet innebærer både rettigheter og plikter. Det stiller krav til den enkelte, men

det krever også at samfunnet godtar nye borgere.

Integrering er et samarbeid, der vi har et felles ansvar for å lykkes. Storsamfunn, idrett, nabolag og nærmiljø må være inkluderende, og møte nye naboer med åpenhet og respekt. Og den enkelte har tilsvarende et selvstendig ansvar for å ville ta del i våre store og små fellesskap.

Å kunne det norske språket er helt nødvendig for å kunne forstå og delta i samfunnet. Sammen med arbeid er dette nøkkelen til god integrering. Kommunen har ansvar for språkopplæring. Men å bruke språket i praksis gjennom aktiviteter, frivillighet og ikke minst arbeid der det snakkes norsk, er avgjørende for å beherske det.

Arbeid og utdanning er en nøkkel til rask integrering i samfunnet. Høyre vil ha alle i arbeid og at alle bidrar til velferdssamfunnet. Arbeid gir også tilhørighet, fellesskap, nettverk og mulighet til selvhjelpenhet.

Norge er et land med svært høy sosial mobilitet, deltakelse i arbeidslivet er en forutsetning for å bevare dette. Arbeidsinntekt gir i tillegg mulighet for å komme inn på det ordinære boligmarkedet.

MÅL

- ▶ Førstegenerasjons nordmenn skal bli en integrert del av samfunnet, for å kunne ta del i fellesskapet og få bidra med sine ressurser og kompetanse.
- ▶ Alle barn skal kunne snakke norsk når de begynner på skolen.
- ▶ Tilgang på kombinert språk- og arbeidspraksis gjennom samarbeid mellom det offentlige, frivillighet og næringsliv.
- ▶ Økt yrkes- og samfunnsdeltakelse, spesielt blant kvinner.
- ▶ Nye borgere skal ha mulighet for stor grad av samhandling med norskspråklige.
- ▶ Motarbeide diskriminering og alle former for ekstremisme og utilbørlig sosial kontroll.
- ▶ Innvandrersorganisasjoner skal være en forbindelse til opprinnelseslandets kultur og tradisjoner, men også formidlere av norske verdier, i aktiv samhandling med det norske samfunnet.
- ▶ Arendal Høyre har som mål å forbedre integreringsprosessene for våre eksisterende og nye borgere.

Tiltak

Arendal Høyre vil:

- ▶ stimulere til at frivillige organisasjoner og enkeltpersoner bidrar til integrering av flyktninger og innvandrere, for eksempel ved å støtte tiltak som "Folk møter folk".
- ▶ aktivt søke opp og gjøre seg kjent med ulike minoritetsmiljøer, og formidle norske verdier og syn på likeverd, mangfold og retten til å være seg selv i dialogen.
- ▶ etablere veiledningskurs for religiøse ledere om demokrati, likestilling, negativ sosial kontroll, vold og overgrep, radikaliserings og voldelig ekstremisme.
- ▶ legge til rette for at flere jenter med minoritetsbakgrunn deltar i organisert idrett.
- ▶ opprette en kunnskapsbank, en frivillig registrering av hvilke kvalifikasjoner og type yrkesbakgrunn den enkelte er i besittelse av med tanke på å bli raskere integrert, både i arbeidslivet, men også i et sosialt og mellommenneskelig perspektiv.
- ▶ at kommunen skal ha gode opplysningskampanjer om helsetilbud og generell folkehelse rettet mot innvandrere og flyktninger, og sikre midler til at helsestasjonen kan tilby opplæring av innvandrerungdom.
- ▶ vurdere å ta flyktningeenheten inn under kommunal drift.
- ▶ tilby gratis barnehageplass i kjernetiden mens foreldre går på norskkurs.
- ▶ innføre et obligatorisk kurs i foreldreveiledning for deltakere i introduksjonsprogrammet for å bedre forståelsen av hva som kreves av foreldrene i Norge med tanke på oppdragelse, barnehage, skole og fritidsaktiviteter.
- ▶ tilby raskere progresjon i introduksjonsordningen for de som har potensiale til det.
- ▶ åpne for at deler av introduksjonsprogrammet gjøres om til ordinært arbeid eller utdanning.
- ▶ gjennomføre forsøk der private eller ideelle organisasjoner kan tilby hele eller deler av introduksjonsprogrammet.
- ▶ innføre frivillig sommerskole før skolestart for minoritetsspråklige barn med problemer i språkutviklingen.
- ▶ stille krav til at barnehageansatte har tilstrekkelige norskerferdigheter.
- ▶ at innvandrere og flyktninger skal følges nøye opp med hensyn til norskopplæring.
- ▶ gi finansiell støtte til organisasjoner som tilbyr kostnadsfri/rimelig yrkesrettet norskopplæring til arbeidssøker.
- ▶ i samarbeid med NAV, næringslivet og offentlig sektor arbeide aktivt for at innbyggere med fremmedkulturell bakgrunn skal få mulighet til å få arbeidspraksis, også gjennom sosialt entreprenørskap og andre målrettede prosjekter.
- ▶ vurdere å innføre økonomiske motivasjons-faktorer for aktører som kan gi innvandrere tilbud som bidrar til opplæring og raskere overgang til arbeid eller utdanning.
- ▶ innføre empowerment-kurs for kvinner som en obligatorisk del av introduksjonsprogrammet.
- ▶ tilrettelegge for større deltagelse av innvandrerkvinner i aktiviteter utenfor hjemmet.
- ▶ innføre anonyme søknader i forbindelse med kommunale stillinger.
- ▶ stimulere til entreprenørskap og nettverksbygging for mennesker som har idéer og ressurser til å lage sin egen arbeidsplass, og gi god veiledning til innvandrere som ønsker å starte egen bedrift og skape arbeidsplasser.
- ▶ arbeide for at statlige myndigheter legger til rette slik at fremmedkulturelle med utdanning fra sitt hjemland skal ha mulighet for å utøve sitt yrke, eventuelt ferdigstille påbegynt utdanning når de har kommet til Norge.
- ▶ iverksette en evaluering av mottaksskole-modellen i Arendal.
- ▶ ha spredt bosetting av innvandrere i kommunen, for å bedre integrering i lokalsamfunnet.
- ▶ sikre kunnskap om sosial kontroll, blant de som arbeider med introduksjonsprogrammer og andre integreringsarenaer i kommunen.
- ▶ samarbeide med skole, idrettsmiljø, nærmiljø, politi og barnevern for å bekjempe enhver form for ekstremisme og sosial kontroll.
- ▶ styrke dialog og samarbeid mellom innvandrerorganisasjonene, kulturelle og religiøse samfunn, og sammen med NAV og kommunen sikre at enkeltgrupper ikke faller utenfor samfunnet.
- ▶ anerkjenne innvandrerorganisasjoner som viktige bærere av kultur og tradisjoner, og støtte at disse aktivt er med i integrering og opplæring i norske verdier og kultur for nyankomne.

Norge har kommet svært langt, både på holdninger og rettigheter for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner.

Vi skal være stolte av at Norge under en Høyre-ledet regjering har kommet på 2. plass i Europa når det gjelder situasjonen for de av oss som har en annen legning enn flertallet.

Samtidig vet vi at holdningsarbeid må jobbes med fortløpende. Nylige undersøkelser viser at det er mer fordommer mot LHBT-personer på Sørlandet enn ellers i landet. Vold og trusler om vold er vanlig, spesielt er transpersoner utsatt.

En av tre sørlendinger er negative til å ha et barn som er lesbisk eller homofil.

En av tre skeive har redusert arbeidsevne pga. psykisk helse. En av fire bifile kvinner har forsøkt å ta sitt eget liv. En av fem sørlendinger grøsser med tanken på homofile menn.

Dette henger sammen, og har betydelige konsekvenser for den enkelte og for samfunnet. Bevissthet hos hver og en er avgjørende for at fordommer, hat og intoleranse ikke får grobunn. Derfor er arbeid i kommunal sektor, i lokalsamfunn, skole, idrettslag og religiøse miljøer viktig.

MÅL

- Hindre enhver form for diskriminering eller trakassering på grunn av legning eller kjønnsidentitet.
- Økt kunnskap om LHBT hos kommune og organisasjoner, og god tilgjengelig informasjon for ungdom og innbyggere forøvrig.
- LHBT-perspektivet skal tas med i samhandling med innbyggere.
- Økt kunnskap om LHBT-personers utfordringer i eldreomsorgen.
- Støtte til etablering av LHBT-tilbud og arrangementer.

tiltak for et mer mangfoldig samfunn

- Få på plass en kommunal handlingsplan mot diskriminering av LHBT-personer, på grunnlag av den regionale LIM-planen.
- Sikre god og oppdatert kompetanse innen LHBT-relaterte tema og utfordringer gjennom jevnlig tilbud om kurs for ansatte i førstelinjetjenester som møter unge, som i barnehage og grunnskole.
- Styrke skolehelsetjeneste og seksualundervisning i barne- og ungdomsskolen, og gi helsestasjonen nødvendige ressurser for å undervise 10. klasse i seksuell helse.
- Sørg for at godt opplysningsmateriell og brosjyrer er tilgjengelig på alle skoler.
- Invitere LHBT-organisasjoner til å innlede på skoler knyttet til kjønn og seksualitet, normer, fordommer og mobbing.
- Invitere idretten og andre barne- og ungdomsorganisasjoner i kommunen til LHBT-kompetansepåfyll i regi av kommunen.
- Særlig sikre LHBT-kompetanse blant kroppsøvingslærerne i skolen, blant de som arbeider med introduksjonsprogrammer og andre integreringsarenaer i kommunen og familievernet.
- Aktivt ta opp LHBT-segmentets muligheter knyttet til diskusjoner om turisme, reiseliv, arrangementsturisme og festivaler.
- Stille krav om at all kommunal administrasjon skal ta høyde for ulike kjønnsidentiteter og familie- og samlivsformer.
- Gjennom kommunens digitaliseringsarbeid implementere valgmuligheter og betegnelser som inkluderer kjønns- og familiemangfoldet. Eksempelvis mulighet til å registreres som "medmor".
- Bruke et tredje kjønnsalternativ i undersøkelser, og andre kommunale skjemaer der binær kjønnsinndeling ikke er avgjørende.
- Ha egen LHBT-side på kommunens nettsider som kan informere om lokale og nasjonale LHBT-organisasjoner, relevante kompetansesentre og forskning samt linke til LHBT-nyheter.
- Toaletter i offentlige bygninger skal være kjønnsnøytrale.
- Sikre inkluderende tilbud i omsorgssentrene fellesområder.
- Undersøke behovet for et nettverk/tilbud til eldre LHBT-personer.
- Se positivt på etablering av kulturelle tilbud til LHBT-personer, og vise særlig aktsomhet for å sikre drift og videreføring av tilbud som ellers vil falle helt bort.
- Sikre lokaler som er tilgjengelig for LHBT-organisasjoner i startfasen.
- Sikre rammebetingelser for at frivillige lag og foreninger kan tilby kulturelle tilbud basert på frivillig engasjement.
- Aktivt å understøtte LHBT-arrangementer med informasjon i kommunale kanaler og tilstedeværelse.
- Markere LHBT-merkedager for eksempel med regnbueflagg og bannere på offentlige bygninger og plasser.

LIKESTILLING

Høyre vil styrke likestillingen i samfunnet, og legge til rette for at alle skal ha mulighet til å kombinere familieliv og arbeidsliv

Likestilling starter i barnehage og skole. Kjønnsdelte utdannelsesvalg bidrar til å opprettholde et kjønnsdelt arbeidsmarked. Et mer likestilt arbeidsliv krever at flere velger utradisjonelle utdanninger.

Høyre vil forsterke innsatsen for bedre kjønnsbalanse i ungdommenes utdannelsesvalg for å bidra til et likestilt arbeidsliv.

#Metoo-kampanjen har bidratt til å sette seksuell trakassering på dagsorden. Seksuell trakassering i arbeids- og organisasjonsliv er uakseptabelt, og Høyre vil jobbe for at Arendal kommune har gode varslingsordninger, og gjør nødvendige tiltak.

MÅL

- Likestilling og likeverd mellom kjønnene skal gjenspeiles i barnehagene og resten av utdannelsesløpet til barn.
- Forsterke arbeidet for likestilling i minoritetsmiljøer.
- Ha oppmerksomhet for at gutter også faller utenfor på enkelte felter.
- Nulltoleranse for seksuell trakassering.
- Flere kvinner i heltidsstillinger.
- Flere kvinnelige ledere i det offentlige og i næringslivet.

TILTAK

Arendal Høyre vil:

- sikre at barnehager og skole har nødvendig kunnskap for å ikke underbygge kjønnstypiske valg av interesser.
- at skoler skal legge opp til flere besøk av rollemodeller som kan bidra til å øke kunnskapsnivået blant elevene om de ulike utdannelses- og yrkesmulighetene.
- ha oppmerksomhet på større mangfold i utdannelsen i rådgivningstjenesten.
- ha fokus på likestilling i introduksjonsprogrammer og andre integreringsarenaer i kommunen.
- sikre at seksuell trakassering er innarbeidet i rutiner for varsling, og er en integrert del av HR-systemet i kommunen.
- vurdere å opprette helsestasjon for gutter, etter mønster fra Bærum.
- støtte opp om kvinnenettverk som utvikler ledere.

UNIVERSELL UTFORMING OG TILGJENGELIGHET

Vi utvikler stadig byen for at alle kan bruke sentrums- områdene og andre kommunale friområder.

Universell utforming i Arendal sentrum er krevende, men mye kan forbedres med enkle tiltak og uten at det blir svært kostbart. Dette må det jobbes med.

Det løses blant annet ved at rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne blir tatt tidlig med i prosesser som kan berøre denne gruppen.

En av utfordringene er tilrettelegging for persontransport, både hva gjelder bilisme og kollektiv. Kollektiv er fylkets ansvar, men Arendal Høyre vil jobbe for at buss og fremtidige ferger som del av kollektivtilbudet er godt tilrettelagt. Vi opplever i dag at de av oss med nedsatt funksjonsevne ikke kommer med bussen. Dette må løses på en bedre måte.

I sentrum er det viktig at taxiholdeplass har en utforming som er tilrettelagt for fremkommelighet. Begrensning av biltrafikk må ikke begrense fremkommelighet for mennesker med motoriske utfordringer.

MÅL

- ▶ Universell utforming og tilgjengelighet ivaretas i nye prosjekter.
- ▶ Sentrum skal være spesielt tilrettelagt for å være tilgjengelig for alle grupper.
- ▶ Kollektivtilbudet, inkludert taxi og ferge/fergeleier, må ha universell utforming.
- ▶ Sørge for universell utforming av sentrumsområder og andre friområder. Dette for å gjøre byen og friområdene mer tilgjengelig for alle byens innbyggere.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- ▶ at Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne skal bli med tidlig i prosesser som kan berøre denne gruppen.
- ▶ arbeide for at fylkeskommunalt kollektivtilbud er godt tilrettelagt og tilgjengelig.
- ▶ ta hensyn til parkeringsplasser og transport for funksjonshemmede ved ombygging / omdisponering. For eksempel ved eventuell bygging av kanaler, eller ved "bilfritt sentrum".
- ▶ at flere av parkeringsplassene i sentrum skal være avsatt til handicap-parkering. Spesielt Langbryggen mangler slike plasser.
- ▶ gjøre området ved taxiene mer tilgjengelig for mennesker med motoriske utfordringer, blant annet ved at overgang fra taxiholdeplass blir erstattet med myke overganger.
- ▶ at Arendal kommune skal tilrettelegge for å ha som mål å ansette 5 % med nedsatt funksjonshemming.

ARENDA KOMMUNE SOM ARBEIDSGIVER

Arendal Høyre ønsker at alle ansatte i kommunen skal føle stolthet ved å jobbe i en kommune der fokuset er på at den enkeltes behov blir dekket på en best mulig måte.

Vi må derfor tilpasse våre tjenester, vår organisasjon og vi må drive innovasjon og utvikling. Her må ansatte på alle nivå bli hørt og delta aktivt. Det er et lederansvar å se og følge opp de ansatte på en god måte.

Arendal kommune skal være en lærende organisasjon med gode kvalitetssystemer (blant annet LEAN). Det er et lederansvar å følge opp et godt system og kultur for avvik og varsling.

Det er et mål at Arendal kommune til enhver tid skal tilby læreplasser i egen organisasjon. Målet om at 3 promille av kommunens innbyggere skal være lærlinger i Arendal kommune skal nås i perioden, dvs. ca. 140 lærlinger.

TILTAK

Arendal Høyre vil

- ▶ innføre et system for ekstern varsling både for ansatte og innbyggerne, for eksempel om korrupsjonsmistanker eller andre forhold.
- ▶ at alle medarbeidere skal ha tilbud om medarbeidersamtale hvert år.
- ▶ at Arendal kommune skal være en meget god og attraktiv arbeidsgiver og ha som mål at alle ansatte skal ha kompetanse minst tilsvarende fagbrev. Ansatte som i dag ikke har dette gis tilbud om realkompetansevurdering og deretter fagbrev.
- ▶ at kurs og etterutdanning skal bidra til at verdifullt påfyll av kompetanse skjer på en målrettet måte.

- ▶ intensivere innsatsen for å øke andelen heltidsstillinger.
- ▶ at kommunen skal samarbeide tett med næringslivet og med de interkommunale selskapene der Arendal kommune er involvert for at man sammen kan øke antall lærlinger.
- ▶ at anbudsutlysninger skal inneholde krav om at bedriften som får kontrakten har lærlinger.
- ▶ prioritere og styrke arbeidet med tverrfaglig arbeid og kommunikasjon.
- ▶ legge opp til en aktiv rekrutteringspolitikk, og å skape en attraktiv arbeidsplass for såvel unge som eldre arbeidstakere.
- ▶ at kommunen skal jobbe målrettet for å gi mennesker som har «hull i CV-en»/stått utenfor arbeidslivet i lengre tid, funksjonshemmede og andre en sjanse gjennom kvalifisering og jobbtilbud i kommunen. Det er et mål at minimum 5% av nye ansettelser skal omfatte denne gruppen.
- ▶ ha en offensiv tilnærming til arbeidet med helse, miljø og sikkerhet blant våre ansatte.
- ▶ oppfylle avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen).
- ▶ jobbe på nye måter for å redusere sykefraværet der vi lærer av de enhetene i kommunen som har klart dette på en god måte.
- ▶ ivareta medarbeidere med redusert arbeidsevne - tilpasse arbeidsoppgaver og stillingsstørrelser.
- ▶ arbeidstakere skal få mulighet til å stå i sine stillinger utover pensjonsalder, så lenge de ønsker det og dersom de kan ivareta sine arbeidsoppgaver. Dette må skje i samarbeid med arbeidsgiver.

3

GRUNNER TIL Å STEMME HØYRE

1

Vi vil styrke kvaliteten i skolen og barnehagen.

2

Vi vil ha økt kvalitet i helse og omsorg i Arendal.

3

Vi vil gjøre Arendal til et lavutslippssamfunn.

Godt valg!

Arendal Høyre c/o Agder Høyre
Postboks 561
4665 Kristiansand S
facebook.com/hoyrearendal

www.hoyre.no/agder/arendal
arendal@hoyre.no
97 50 20 12

